

ВСГО «Асоціація
ветеранів спорту України»
www.avsu.org.ua

№ 3 (15) березень

СПОРТ ВЕТЕРАНІВ УКРАЇНИ

ОФІЦІЙНО

РІШЕННЯ ВИКОНКОМУ №1

На підставі заяви Василевського П.А. від 12 січня 2014 року про звільнення від обов'язків генерального секретаря Асоціації ветеранів спорту України та відповідно до статей 5.3.2., 5.5., 5.5.1.5., 5.5.2.4., 5.6.1.11. та 5.9. Статуту АВСУ, Виконком вирішив:

Заяву Василевського П.А. щодо звільнення його від обов'язків генерального секретаря Асоціації ветеранів спорту України задовольнити.

Доручити Виконкому АВСУ в установленому порядку внести пропозиції на розгляд чергової конференції АВСУ про обрання нового генерального секретаря Асоціації ветеранів спорту України.

РІШЕННЯ ВИКОНКОМУ №2

На підставі заяви Василевського П.А. від 12 січня 2014 року та з метою подальшого забезпечення виконання завдань, передбачених статтями 5.10., 5.10.1 — 5.10.7 Статуту Асоціації ветеранів спорту України, Виконком вирішив:

Призначити в.о. генерального секретаря Асоціації ветеранів спорту України — Крєпкіну Валентину Миколаївну.

Доручити першим віце-президентам та віце-президентам надавати необхідну організаційну, технічну та методичну допомогу Крєпкіній В.М. у реалізації її повноважень на посаді в.о. генерального секретаря АВСУ.

Рішення Виконкому набуває чинності з моменту його підписання.

РІШЕННЯ ВИКОНКОМУ №3

Відповідно до статей 5.2., 5.2.2 — 5.2.3., та 5.2.6. та з метою подальшої активізації діяльності з розвитку ветеранського спортивного руху та спорту ветеранів у сфері фізичної культури і спорту, Виконком вирішив:

Провести чергову — II конференцію Асоціації ветеранів спорту України 11 квітня 2014 року у приміщенні Міжнародного виставкового центру.

Затвердити порядок денний та план організаційних заходів щодо підготовки та проведення конференції.

Запрошення членів Асоціації на конференцію покласти на перших віце-президентів, віце-президентів та генерального секретаря АВСУ.

Взяти до уваги, що відповідно до ст. 5.2.8. Статуту, конференція складається з членів Асоціації (постійно діючих делегатів) та делегатів, обраних відповідно до норм представництва, встановлених АВСУ.

Встановити, що норма представництва на II конференцію складає:

1 делегат (постійно діючий) від колективних членів АВСУ;

1 делегат від регіональних асоціацій (рад) ветеранів спорту;

10 делегатів за квотою Виконкому АВСУ.

Президент АВСУ Віктор ТКАЧЕНКО

ПИШАЄМОСЯ ПАРАЛІМПІЙЦЯМИ!

25 нагород — 5 золотих, 9 срібних та 11 бронзових — із таким вагомим здобутком повернувся додому українські спортсмени-паралімпійці з Ігор, що завершилися в Сочі. Взагалі ж за підсумками Паралімпіади наша національна збірна стала другою за загальною кількістю медалей та четвертою — за кількістю золотих нагород. Молодці!

Справжні герої Паралімпіади-2014:

Лук'яненко Віталій — 2 золотих, 1 срібна та 1 бронзова нагороди;
Павленко Людмила — 1 золота, 1 срібна та 1 бронзова медаль;
Кононова Олександра — 1 золота, 1 срібна та 1 бронзова медаль;
Вовчинський Григорій — 1 золота нагорода;
Батенкова Юлія — 3 срібних та 1 бронзова медалі;
Яровий Максим — 2 срібних та 1 бронзова нагороди;
Юрковська Олена — 1 срібна та 2 бронзові медалі;
Ковалевський Анатолій — 1 срібна нагорода;
Рептюх Ігор — 1 срібна медаль;
Уткін Юрій — 1 срібна нагорода;
Шишкова Оксана — 4 бронзові медалі.

Інга БАБАКОВА:
«На всіх Олімпіадах зі мною траплялися моторошні історії»

Стор. 4-5

ЛЕГКА АТЛЕТИКА

На честь Тараса ШЕВЧЕНКА

Днями, за чудової погоди, у Стрийському парку міста Львова відбувся відкритий легкоатлетичний пробіг, присвячений 200-річчю з дня народження Тараса Григоровича Шевченка.

Участь у цих змаганнях, проведених за сприяння Управління молоді та спорту облдержадміністрації, обласного центру «Спорт для всіх», обласної асоціації ветеранів спорту, відділення НОК України у Львівській області та спортивного клубу ветеранів «Фенікс», змогли взяти всі бажаючі, віком від 18 років і старші. Загалом на кросових дистанціях змагалися 83 учасники різних вікових груп з міст Львова, Стрия, Самбора, Новояворівська та інших.

Першим серед ветеранів-чоловіків на дистанції 10 км фінішну лінію перетнув Роман Довбуш (м. Львів) з результатом 40,29. Серед жінок — Ольга

Стадник (м. Пустомити), яка пододала дистанцію 5 км з результатом 23,20.

Найстаршим учасником пробігу став Микола Нестеренко, котрому незабаром виповниться 80 років.

Усі призери та переможці змагань були нагороджені грамотами та олімпійською літературою від Управління молоді та спорту облдержадміністрації й відділення НОК України у Львівській області.

Отож, вітаємо усіх призерів та переможців та бажаємо в подальшому життєвих та спортивних успіхів!

Ольга ОЛІЙНИК,
ОЦ ФЗН «Спорт для всіх»

ОСОБИСТІСТЬ

З ім'ям цього Заслуженого тренера СРСР (1956 р.) пов'язано зародження та розвиток легкої атлетики в Україні. Під його безпосереднім керівництвом тренувався олімпійський чемпіон 1960 року з метання списа Віктор Цибуленко, бронзовий призер Олімпійських ігор 1956 року Надія Коняєва (вона же — экс-рекордсмен світу з метання списа), чемпіон Європи з бар'єрного бігу Євген Буланчик та інші...

Зосима Петрович Синицький постійний пошук зробив своїм життєвим кредо. Йдеться про науково обґрунтований пошук нових шляхів, форм і методів тренування. Не менш цікавим і багатограним був і його безпосередній спортивний шлях.

Білорус за походженням, високий, плечистий, сильний юнак під враженням виступів циркових атлетів захотів і собі стати силачем. Мрія його збулася. 1926 року на чемпіонаті СРСР з важкої атлетики 22-річний штангіст із Гомеля — Зосима Синицький — виграв звання чемпіона країни у напівважкій ваговій категорії. На тому ж чемпіонаті він став і третім призером, тільки вже у важкій ваговій категорії, за яку виступав заради інтересів команди.

Перехід до легкої атлетики стався під час навчання у московському Центральному інституті фізкультури, куди він поступив у 1927 році. Проте помітних досягнень тут, крім кількох п'ятих місць у різних видах метань на чемпіонатах країни, він не досяг.

По закінченні Центрального інституту фізкультури Зосима Синицький здобув направлення на роботу у щойно створений Харківський інститут фізкультури. Цікава подробиця: тоді він був у Харкові першою людиною із вищою фізкультурною освітою! Тож не дивно, що очолив тамтешню кафедру легкої атлетики.

Саме тут і почався його пошук, як тренера. Виявилося, що Зосима Петрович не назавжди розпрощався зі штангою. Він швидко дійшов висновку, що для успішних виступів легкоатлетам бракує сили, й сміливо ввів у тренування вправи зі штангою! Для тодішньої легкої ат-

ПОШУК,
ЯК ЖИТТЄВЕ КРЕДОДо 110-річчя з дня народження
Зосими Петровича Синицького

Зосима Петрович Синицький... Мабуть, сьогодні в Україні немає людини зі сфери фізичної культури та спорту, яка б не чула про постать цього легендарного наставника легкоатлетів (і не тільки їх). Пишу «зі сфери», бо починаючи з 1947 року Синицький понад 40 років керував кафедрою легкої атлетики Київського державного інституту фізичної культури і спорту (тепер — Національний університет фізичного виховання і спорту). Тож кожний випускник цього ВНЗу, незважаючи на свою спортивну спеціалізацію, так чи інакше спілкувався з цим фахівцем, а якщо не з ним особисто, то з численними посібниками й вже точно — з методиками тренування, знайденими і запровадженими у щоденну практику тренувань Зосимою Петровичем і його колегами та вихованцями...

Один із найкращих підопічних Зосими СИНИЦЬКОГО — олімпійський чемпіон з метання списа Віктор ЦИБУЛЕНКО

летики це було справжнім потрясінням...

Та на цьому новатор не зупинився. Невдовзі він перетворив тренування з виду своєрідного активного відпочинку на напружену регулярну працю до сьомого

поту. Природно, відразу ж знайшлися незгодні, які незадоволено репетували, мовляв, від таких навантажень і померти не довго. Проте ніхто чомусь не помирав, а от на чемпіонатах країни пере-

моги стали здобувати прихильники саме такої насиченої методи тренувань: талановитий спринтер і бар'єрист Іван Анисимов, стрибун у висоту Дмитро Рутер, тодішній дискобол Олександр Канакі, металник Олександр Шехтель... Навіть зовнішньо усі ці атлети відзначалися очевидною фізичною силою, відмінною статуєю та помітними м'язами, що було наслідком добре продуманої системи підготовки.

Критики системи Синицького були змушені остаточно замовкнути після того, як на чемпіонаті країни з метання диска у Ніни Думбадзе та інших високих спортсменок виграла відносно невисока, але дуже симпатична Зоя Сівкова (надалі — дружина Зосими Петровича). Трохи згодом вона закріпила свою перевагу, встановивши всесоюзні рекорди з метання диска та в легкоатлетичному п'ятиборстві.

В той же час Зоя Синицька не втратила ні швидкості, ні різкості рухів, як не поступилася суперницям і жіночістю. Тож формула її успіху була така — «швидкість плюс вага».

У Зосими Петровича Синицького була з цього приводу приготована дисертація, але почалася війна. Треба було залишати Харків. Родина Синицьких, як і викладачі інших спортивних дисциплін, проблему евакуації вирішила просто: з рюкзаками на плечах подалася пішки до Закавказзя, де жінки мали перебути лиху годину, а чоловіки — знайти найближчий військкомат.

Та тільки дісталися «землі обітованої», як Зосима Петрович і сам отримав виклик до військкомату. А разом із тим... направлення працювати в шпиталь. Через його процедурний кабінет тоді пройшло 528 солдатів і офіцерів, які попри поранення змогли швидко повернутися до повноцінного життя.

А потім була Перемога. Повернення в рідний уже інститут і улюблена праця на кафедрі з пошуками, які тривали все його свідоме життя, з якого він пішов у 1994 році. Вічна пам'ять вчителю і щирій людині!

Людмила РАДЧЕНКО,
випускниця КДФІК 1956 року

НА ВОДНОМУ ПРОСТОРІ

...Немає краще човнів, ніж скіфи, і кращого виду веслування за академічне, — так вважають ветерани спорту Людмила Вислобокова та Кіра Дементьєва. Не погодитись із їхньою думкою важко, адже, дійсно, краще за цей човен на водній гладі не виглядає ніяка посудина. Особливо, коли ним злагоджено управляють дужі і засмаглі хлопці або дівчата, а човен легко розрізає воду, утворюючи невеликим носом легкий і грайливий білий трикутник...

Пливе човен медалей повен

Не будемо казати, скільки їм років (жінкам це не подобається), але зазначимо, що обидві прийшли на водні доріжки на початку 50-х років минулого століття. Так сталося, що обидві, молоді і зелені, сіли акурат до найбільших і найшвидших вісімок, якими вправно управляли вже досвідчені майстрині. Як хотілося стати такими, як вони!

Вчилися старанно, тренери В.Любич у «Динамо» та Є.Землянська у «Буревіснику» вірно оцінили працелюбність новачків, поступово озброюючи їх усіма секретами веслувальної

майстерності. В яких тільки човнах не ганялися за медалями! Найбільше таланило в парних четвірках, де внесок кожного мав бути однаковим.

Не порахувати медалей, добутих на чемпіонатах республіки, першостях товариств, міжрегіональних і міжнародних регатах. А одного разу Людмила дотягнулася до п'єдесталу пошани всесоюзного чемпіонату у вісімці, боролася за потрапляння на Олімпійські ігри. На жаль, не судилося.

Цікаве інше: коли веслувальники завершують активні виступи, наші героїні лиш почали пробуджуватися. Через працю в

різних іпостасях у різних установах та організаціях, виходили на воду не кожного дня, а приблизно через день. Але виконували майже таке навантаження, як у минулі роки — 10-15 км щодня, не менше.

Спитаєте, хто б це з тренерів давав ветеранам човна, витрачав свій час? Певно, краще би приділяв увагу молоді. Але є такі, які встигають скрізь. Один із них — Андрій Іванович Крахмальний, який виховав цілу плеяду талановитих майстрів європейського і світового рівнів.

Зберігши першу і відчувши другу молодість, наші славні

жіночки наче розкріпачились. Одиночки, двійки, четвірки, вісімки — нині їм підвладні усі скіфи. Не злічити міст на річках та морях, веслувальних каналів, де б не борознили вони воду, образно кажучи, наповнюючи човни медалями усіх ступенів. Але здебільшого полюбляють вони «золото», як і належить справжнім поважним леді.

Сьогодні їхні погляди спрямовані у бік чемпіонату Європи, де збираються похизуватися у двійці парній та четвірці-міксі. Чекають на цю мить і їхні партнери Борис Сухорученко та Андрій Щербак. А чому б ні?!

Щасливі весла Валерія ДРИБАСА

Валерій Миколайович Дрибас відомий не лише у Черкасах. Його добре знають в Україні, республіках колишнього Радянського Союзу, країнах Європи. Він — неодноразовий призер чемпіонатів світу, переможець першостей Європи, Радянського Союзу, України, ряду міжнародних регат з веслування на байдарках і каное, за що дістав високе звання Заслуженого майстра спорту СРСР. За спортивний вік — сотні тисяч найдждених на тренуваннях та в змаганнях кілометрів водних трас. Незабаром ця визначна особистість нашого спорту відзначатиме 75-річний ювілей. 40 років він очолює Черкаське обласне спортивне товариство «Україна».

лерію прищепив шкільний учитель фізкультури Михайло Степанович Зінченко, znana людина, як колишній спортсмен — легкоатлет, лижник, призер республіканських змагань.

Відомо, що до секцій веслування запрошують далеко не кожного. Крім любові до спорту біля будь-якого човна треба добре працювати. Фізично розвинутого Валерія він бачив у човні народної греблі.

Підкреслимо, що з легкої руки Михайла Степановича дістали путівки у великий спорт, стали чемпіонами країни і республіки, переможцями міжнародних змагань, майстрами спорту Юрій Чернявський, Вілен Коломієць, ВікторТелегін, Віктор Мусієнко, Олег Скорина, Анатолій Черевань, Юрій Мовчан, Воля Гук та інші чудові спортсмени, які прославили країну в різних змаганнях.

Можна стверджувати, що Валерію Дрибасу повезло. У Черкасах та інших містах України саме тоді почав розвиватися новий вид спорту — веслування на байдарках і каное. Першими борознили плесо затону студенти педінституту. Казбетська дівтора із заздрістю спостерігала за їхніми тренуваннями. Валерій добре пам'ятає, як завороженими очима дивився на потужні помаху весла свого кумира Андрія Химича — майбутнього олімпійського чемпіона, його манеру управляти хитким човном, високу технічну майстерність. Як тоді хотілося бути поруч. Не шкодував би сил, аби навчитися усім цим рухам, вмінню веслувати, щоб і на нього дивилися як на майстра.

Саме так і сталося. Через кілька років вони разом складуть чудовий екіпаж

«двійки», який запам'ятається на багатьох чемпіонатах континенту, світу та міжнародних регатах, завойовуючи гучну славу. Для цього майже щодня довелось освоювати каное під керівництвом І.Квітницького та О.Костюкевича, тренуючись на дніпрових плесах.

Справжнім майстром Дрибас став, вступивши на факультет фізвиховання Черкаського педінституту. Відтепер назавжди пов'язав своє життя зі спортом. Уже в перші студентські роки веслувальник-каноїст став призером, а згодом і чемпіоном області, нашої республіки, товариства «Буревісник» України та СРСР, почав брати участь у всесоюзних стартах.

Валерію багато дала дружба з веслувальниками Андрієм Химичем, Василем Ковбановським, Павлом Буркацьким, Віктором Мусієнком, Сергієм Лесем та іншими майстрами весла, з якими не раз виступав на блакитних плесах рідної країни і усього зарубіжжя.

Потужний український тандем каноїстів, майстрів спорту Андрій Химич — Валерій Дрибас стане чемпіоном центральної ради «Авангард», а у фіналі третьої Спартакіади України двічі завойовує золоті нагороди з веслування на тисячу та десять тисяч метрів.

«Зірковим» періодом для черкаського екіпажу буде 1965 рік. На плесах села Ружичне, що на Хмельниччині, в чемпіонаті України каноїсти стануть золотими медалістами на кілометровці, а згодом тут же, на Комсомольському озері, в чемпіонаті Радянського Союзу в естафетній гонці ще й бронзовими призерами. Незабаром тандем виграє три золоті нагороди на VIII Спартакіа-

ді профспілок СРСР, що засвідчить про високий потенціал майстерності черкасців.

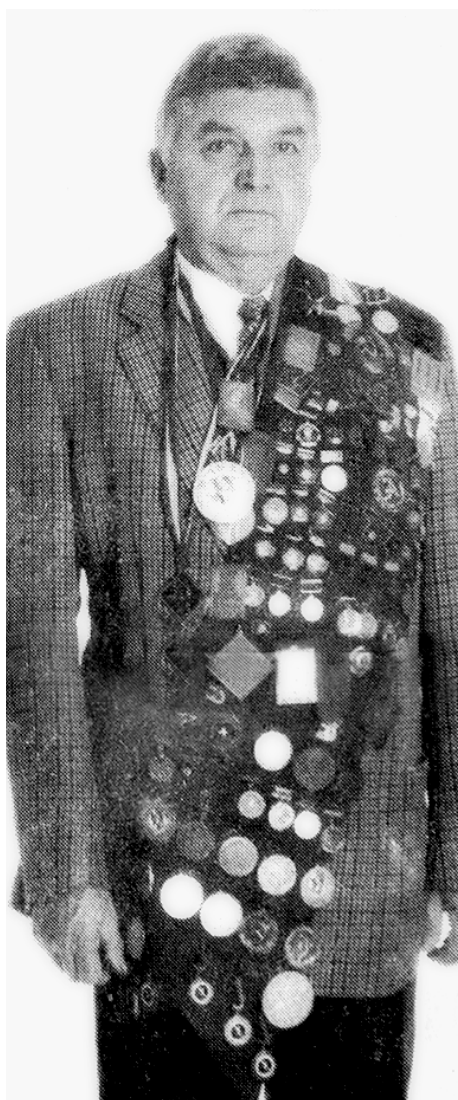
Свій 25-річний ювілей Валерій відсвяткував на озері Снагов, що під румунською столицею, де став переможцем в міжнародній регаті, а потім на чемпіонаті Європи. Спочатку Дрибас був свідком, як олімпійський дует Химич — Ощепков виграв свою коронну тисячаметрівку, а потім вже в парі з Андрієм сам помір'явся силами в марафоні 10-кілометровці з провідними екіпажами Європи.

Ось тоді на допомогу черкаським прийшли додаткові сили — вольова підготовка гребців. Хлопцям необхідно було додати ще хоч трішки темпу, щоби втримати завойовану вже перевагу, не поступаючись перед суперниками. Зробити це надзвичайно важко: спекотна погода, перед фінішем руки наливалися ніби свинцем, весла важчали. Але черкаські втримали свою перевагу: 10 км позаду, і на секундомірі 48 хв. 42,5 сек!

Наступні сезони були не менш напруженими. Спочатку Берлін — чемпіонат світу. Перший для Валерія, і перша срібна медаль. Потім Дрибас поновив свою колекцію нагород: виступаючи разом з волгоградцем Василем Калягіним — завойовував срібну і бронзову медалі на чемпіонаті світу. З ним же Валерій стартував у Мехіко на передолімпійському тижні, але їх дует посів тільки третє місце і на Олімпіаду не потрапив.

Як спортсмен, Валерій Миколайович не одного разу підсумовував свою кар'єру, хотілося й самому стати тренером, готувати зміну досвідченим веслувальникам. Але працював недовго: його обрали головою обласної ради ДСТ «Авангард». Згодом, коли усі спортовариства профспілок злилися в єдине — ВДФСТП, став директором спортклубу і заступником голови нового товариства, аж поки у 1991 році на базі цього товариства було створене товариство «Україна», яким Дрибас керує ось вже близько 23 років...

Василь СТРАШЕВИЧ

...Сюди, до невеликого черкаського обійстя, що причаїлося біля Казбетського узгір'я, Валерій Дрибас приходить часто. І сам не знає — чому. Напевно, ностальгія. Тут промайнули його юність, молодість. Тут він проводив більше часу, ніж удома. Це чи не основна його домівка.

Були часи, коли звідси відкривалася панорама на затон із сотнею пароплавів, катерів і барж, на задніпровські стариці та протоки, плавні, по яких разом із сотнею інших веслувальників на своєму какому борознив води Дніпра. Нині тут безмежний водний простір водосховища, який спотворив природу, принісши черкащанкам багато проблем. Як парадокс — катерка не побачиш. Не те, що «Метейор» чи «Ракету». Навіюються лише сум і ностальгія.

...Любов до спорту 15-річному Ва-

СПОРТИВНА ГОРДІСТЬ УКРАЇНИ

Інга БАБАКОВА: «На всіх трьох Олімпіадах зі мною траплялися на диво моторошні історії»

Мені пощастило бачити стрибки цієї чудової спортсменки власними очима. Знаєте, не будучи докою в цьому технічно складному виді легкоатлетичної програми, досить півгодини уважності, щоби розібратися в потенціалі кожного спортсмена. І тоді вже розумієш, хто долає планку шаблонно — що називається, на «автоматі», хто — на характері, хто — на куражі, а хто — просто тому, що отримує від цього неймовірне задоволення. У виконанні стрибків Інгою Бабаковою особисто я ніколи не бачив боротьби. Це було, якщо хочете, справжнє мистецтво. Мистецтво кожного кроку в розбігу, мистецтво поштовху, мистецтво політності і мистецтво тієї миті зависання в повітрі, коли розумієш, що висота вже взята. Не знаю, як хто, а особисто я цим самим моментом насолоджувався. І захоплювався. Мені є з ким порівнювати. Я бачив стрибки великих маестро — Бланки Влашич, Хестрі Клоет, Олени Слесаренко, Тії Хеллебаут... І це теж було щось! Але коли в сектор виходила Бабакова, глядачі завмирили. І не тільки тому, що явно симпатизували високій, тоненькій блакитноокий блондинці (хоча колір волосся у неї іноді був і іншим). Просто вони знали: зараз піде естетика подолання планки. Так, ця сама планка рано чи пізно брала своє і залишалася гордо майоріти на підпорах, не відчуваючи розчарування від того, що над нею промайнула чиясь майстерна фігурка. Як-неяк, можливостям політності людини є межа, і відвойовувати у висоти кожен новий сантиметр стає надзвичайно складно. Якщо ще взагалі можливо. Але все ж були славні часи, коли в захоплюючому протистоянні зі знаменитою Стефкою Костадиною успіх супроводжував саме Інгу Бабакову! І про це не варто забувати, тому що це історія, якою всі ми можемо пишатися!

...Нині Інга майже не змінилася. Така ж худенька, стройненька, рухлива... І великі блакитні очі все також випромінюють привітність і доброзичливість, хоча по життю Бабаковій дісталось — тільки тримайся! Вона трималася, та й зараз продовжує триматися, хоча їй випадають все нові і нові випробування на міцність. Про все це велика спортсменка повідала вельми охоче і відверто, моментами просто шокуючи подробицями. Поспішаю поділитися ними з нашими читачами...

Мене «обчистили» до нитки

— ІНГО, НЕ ЩО ДАВН О СТАЛАСЯ ЗМІН А ПРЕЗИДЕНТА ФЕДЕРАЦІЇ ВАЛЕРІЯ БОРЗОВА ТА ЙОГО КОМАНДИ. ОСОБИСТО МЕНІ ЗДАЛОСЯ ДИВНИМ, ЩО В СКЛАДІ «НОВОГО УРЯДУ» НЕ ЗНАЙШЛОСЯ МІСЦЯ ВАМ. НЕ ПРОПОНУВАЛИ АБО САМІ НЕ ЗАХОТИЛИ?

— Справа не в цьому. Я ж живу в Миколаєві, а щоби працювати у федерації, необхідно перебратися до Києва.

— У ВАС НЕМАЄ ТАКОГО БАЖАННЯ?

— Швидше, можливості. Може, я б і погодилася переїхати до столиці, та тільки якраз тоді мою квартиру обікрали. Винесли всі гроші і коштовності.

— ЯК ЦЕ СТАЛОСЯ?

— Історія досить темна і заплутана. Люди, які допомагали в організації Меморіалу Ковпака у Миколаєві, запропо-

НЕ ТАК ПРОСТО? ДО ТОГО Ж, НАСКІЛЬКИ Я РОЗУМІЮ, ТУТ ВИ ЗАЙМАЄТЕСЯ ЩЕ Й ТРЕНЕРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ?

— Я не планувала єю займатися, але кілька років тому до мене звернулася Віта Стьопіна з проханням допомогти підготуватися до Олімпіади. Я погодилася і... втягнулася в роботу. Паралельно стала допомагати і молодим дівчаткам.

бажання. Я говорила на цю тему з новим президентом ФЛАУ Ігорем Гоцулом. Він зацікавився і пообіцяв дізнатися, що можна зробити.

У школі навчалася посередньо

— ВИ ДУМАЄТЕ, ОНОВЛЕНИЙ СТАДІОН ЗАЛУЧИТЬ ДО ЗАНЯТЬ ПОТІК ЛЮДЕЙ?

— Принаймні, допоможе їх залучити. Адже сьогодні це майже неможливо. Чому? Ось живий приклад. Моїй доньці 15 років, зріст — 179 см, тоненька, довгонога. Два роки тому без будь-якої підготовки взяла висоту 135 см — норматив третього дорослого розряду. Здавалося б — йди по стопах мами. Не хочу, бо немає стимулу. І це ж правда! У Польщі, наприклад, сім'ям, де діти займаються спортом, держава виплачує певні гроші. Природно, там хлопчики і дівчатка самі рвуться в спеціалізовані секції та школи. А у нас що? Як можна заманити дітей на напівзруйновані стадіони? Згадайте, як було раніше? Держава проявляла велику турботу. Скільки було різних секцій, спортивних шкіл! Влітку — спортивні табори. Арені і зали доглянуті, обладнання та снаряди — робочі. І стимули були відповідні. По собі пам'ятаю. Коли я виконала норматив першого розряду, мені стали видавати 1 рубль і 20 копійок в день на харчування. Коли ж стала кандидатом у майстри спорту, потрапила до збірної Краснодару, то сума зросла до 2,50. А це була вже хоч якась незалежність від батьків. Плюс до цього — забезпечували якісним взуттям, формою. Чим вище результати — тим більше тобі уваги. Ось і був стимул старатися, працювати на совість, прагнути до перемог. Так, до речі, і характер гартувався.

— АЛЕ ВАШІ ДІТИ У ВЕЛИКОМУ СПОРТІ СЕБЕ НЕ БАЧАТЬ?

— Син — точно. Хоча ще в юнацькі роки у нього був зріст вище 190 см, він відмінно грав у баскетбол. Зі штрафної лінії стабільно закидав дев'ять разів із десяти. Хлопці навіть прозвали його Майклом Джорданом. Однак у 15 років Гена вступив у Київське суворовське училище, і на цьому все закінчилося. Зараз він займається бізнесом.

Що стосується дочки, то у неї ще все може змінитися. Нині Ніколь ходить у лінгвістичну школу, де вивчають чотири мови. А оскільки вона дуже відповідальна дівчинка, то вчиться на совість. Втім, якщо все ж захоче зайнятися спортом — час ще є. Я теж прийшла в легку атлетику, коли мені виповнилося вже 17 років. Але примушувати її не буду. Це неприпустимо. Нехай вибирає захоплення за власним бажанням. Мене батьки теж не змушували. Правда, одного разу тато насильно відвів у музичну школу: дуже хотів, щоб я навчилася грати на акордеоні. А я його терпіти не могла. І якось видала

ДОСЬЄ «СВ»

Інга БАБАКОВА
Народилася

27 червня 1967 року в Ашхабаді (Туркменістан).
Знаменита стрибунка у висоту, рекордсменка України (205 см).

Бронзовий призер Олімпіади-1996 в Атланті, чемпіонка світу-1999 (Севілья), срібний призер світових першостей на повітрі і в закритих приміщеннях 1997-го (Афіни і Париж) і 2001-го (Едмонтон, Лісабон) років, бронзовий призер 1991-го (Токіо), 1993-го (Торонто) і 1995-го (Гетеборг) років.

Переможець та призер багатьох міжнародних змагань. За підсумками міжнародних стартів визнана кращою стрибункою світу у висоту 1995 року. Закінчила Миколаївський державний педагогічний інститут, в який перевелася з Краснодарського державного інституту фізичної культури.

Член Європейської комісії атлетів і комісії атлетів НОК України. Президент Федерації легкої атлетики Миколаївської області.

Повний кавалер ордена «За заслуги» трьох ступенів. Підполковник міліції. Виховує сина Геннадія і дочку Ніколь.

нували мені балотуватися в депутати міської ради. Я погодилася. Пішли всякі переговори, зустрічі... Одна з них мала відбутися ввечері. Я подзвонила своєму экс-чоловікові, щоби дочка побула у нього. А син залишався вдома зі своєю дівчиною. Десь о 22.40 він поїхав її провадити, а я повернулася в 23.30. От за цю неповну годину квартиру і обчистили. При цьому двері професійно відкриті без злому, добре знали, де знаходиться сейф і ключ від нього. А там якраз зберігалися гроші після продажу авто сина — він збирався купити нову машину. Хто це зробив, за чий наводки — досі не з'ясували. Чи замішаний в цьому колишній чоловік, люди, які витягли мене на зустріч або ще хтось — судити не берусь. Тому, звичайно, з радістю би переїхала з міста, де зі мною трапилася така історія. Але поки це просто нереально.

— СПІВЧУВАЮ... АЛЕ ВСЕ Ж ЗАЛИШИТИ МИКОЛАЇВ, З ЯКИМ У ВАС ПОВ'ЯЗАНО І БАГАТО ПРИЄМНИХ ПОДІЙ, НАПЕВНО,

Взагалі, в Миколаєві можна було б організувати справжній центр для підготовки стрибунів у висоту. Та й не тільки для них.

— ОДНАК, НАСКІЛЬКИ МЕНІ ВІДОМО, НИНІ СТАДІОН В МІСТІ ЯВЛЯЄ СОБОЮ ЖАЛОГІДНЕ ВИДОВИЩЕ...

— Це так. Там нічого не реконструювалося ще з часів СРСР. Зате він знаходиться в центрі міста, поруч паркова зона і річка, готель і магазини. Пішов дощ — ласкаво просимо в критий манеж! Словом, якщо навести тут порядок — для збірної України буде відмінна база!

— ВИ ДО КОГОСЬ ЗВЕРТАЛИСЯ З ЦИМ ПИТАННЯМ?

— Свого часу, коли міністром спорту був Павленко, ми написали офіційний лист. Але отримали прогнозовану відповідь: немає грошей. Проте стадіон і манеж — не приватна крамничка. Вони знаходяться на балансі міста, тому вирішити питання про їх реконструкцію насправді не так вже й складно. Було би

СПОРТИВНА ГОРДІСТЬ УКРАЇНИ

викладачам такий варіант «У траві сидів коник», що вони за серця схопилися. На щастя, тато все зрозумів правильно. І я знову стала займатися тим, що мені подобалося.

— **НАСКІЛЬКИ МЕНІ ВІДОМО, СВІЙ ШЛЯХ У СПОРТІ ВИ ПОЧИНАЛИ З БАСКЕТБОЛУ...**

— Я з дитинства була досить високою, так що зріст дозволяв. Взагалі, росла проблемною дівчинкою. Вчитися не любила, була твердою трієчницею. Погані оцінки в щоденнику підтирала гумкою або виправляла, ці самі щоденники частенько «втрачала»... Поведінка — завжди «незадовільно». Словом, тато хотів хлопчика, а отримав жакливу дівчинку.

Але заняття спортом вплинули на мене позитивно. Ми тоді жили в Прохолодному в Кабардино-Балкарії, куди батька перевели з обов'язку служби. Так весь наш клас захоплювався баскетболом. Ми обігравали не тільки ровесників, а й старшокласників. Хоча я грала не краще за інших, мене обрали капітаном. Пам'ятаю, був момент, коли нас чекав матч із дівчатками, старшими на два роки. Але наш найкращий гравець якраз захворів. Я тоді запитала у подруг: «Що робити, як грати?» А вони відповіли: «Нічого страшного, у нас же є ти!» Зізнатися, це довіра була настільки приємною, що ніби крила вирости! У тому матчі я і справді немов літала по майданчику, у мене все виходило. Подруги перейняли моїм куражем і теж старалися щосили. І ми виграли!

— **ТОДІ НЕ ЗРОЗУМІЛО, ЧОМУ ВИ НЕ СТАЛИ ЗІРКОЮ БАСКЕТБОЛУ?**

— Повторю, що мій батько був військовим, і коли я вчилася у п'ятому класі, його з Прохолодного перевели в Краснодар. А там не було секції баскетболу. Я пішла на гандбол, але це було не моє. Так поневірялася майже п'ять років. І коли мене «знайшов» Анатолій Чинченко, який став потім моїм першим тренером, то з радістю перебралася на легкоатлетичний стадіон.

— **НЕВЖЕ І ПРАВДА — З РАДІСТЮ?**

— Звичайно! Чинченко порахував, що за структурою тіла та росту я ідеально підходжу для стрибків у висоту. І не помилився. Ми почали тренуватися, і незабаром я стала їздити на змагання від школи. Почала перемагати, практично відразу мені дали 2-й дорослий розряд. А всього через рік після початку занять виконала норматив кандидата у майстри спорту. Ще через два роки стала майстром спорту.

У 21 рік ледь не стала інвалідом

— **АЛЕ ДВЕРІ ДО ЗБІРНОЇ СРСР ВІДКРИВАЛИСЯ НЕ ТІЛЬКИ РЕЗУЛЬТАТАМИ...**

— Я зрозуміла, про що ви. Дійсно, в ті роки для нормального продовження кар'єри багатьом дівчатам доводилося витримувати різні примхи наставників. Ось і на мене «поклав око» старший тренер збірної Союзу. А на кону стояла участь в чемпіонаті світу. На щастя, я вже була одружена з відомим вітрильником Сергієм Бабаковим. Розповіла йому все, і на збір у Владивосток ми поїхали разом. Там він знайшов людей, які популярно пояснили велелюбному тренеру «правду життя». Він відразу ж відстав. Втім, це ще не гарантувало участь у світовій першості. Йшов 1991 рік, якраз

перед самим чемпіонатом стався путч. І стало питання: летить збірна СРСР у Токіо чи ні? Все ж полетіли, і я завоювала бронзову медаль.

— **З ЧАСОМ ВАШИМ НАСТАВНИКОМ СТАВ ЧОЛОВІК. З ТІЄЖ ПРИЧИНИ, ЩО Й ІНШІ ТРЕНЕРИ ДОМАГАЛИСЯ ВІД ВАС БЛИЗЬКОСТІ?**

— Ні. Після заміжжя я переїхала у Миколаїв до чоловіка і, природно, привезти з собою тренера з Краснодара не могла. Тому спеціально для мене з Луганська запросили Ігоря Ковпака. Але у збірній мене курирував московський фахівець, я їздила в Москву на збори. Однак його методика була, вибачте, ідіотською. Він усіх підряд навантажував роботою зі штангою. Витримували далеко не всі, не витримала і я. У мене відбулося змі-

того сезону я брала участь у 13 змаганнях, і на всіх долала висоту вище 2 метрів. Не дарма в тому році мене визнали кращою стрибункою світу.

20 гривень за... олімпійську «бронзу»!

— **У ТАКОМУ РАЗІ ЗІЗНАЙТЕСЯ, ЧОМУ НА ІГРАХ-1996 ОБМЕЖИЛИСЯ ВСЬОГО «БРОНЗОЮ»?**

— Ой, історія насправді кошмарна! Взагалі, на всіх трьох Олімпіадах, в яких я брала участь, зі мною траплялися моторошні історії. Наприклад, в Атланті під час кваліфікації дощ лив як з відра, а мати накрити ніхто не здогадався. У підсумку, коли ми здійснювали стрибки, то приземлялися немов у басейн. В

Олімпійське селище я поверталася промоклою до нитки, а в машині працював кондиціонер, без якого американці своє життя взагалі не представляють. Ну, і протягло мене здорово. Температура піднялася до 38,6. Що робити? Приймати будь-які препарати було ризиковано. Виручив наставник Інесь Кравець, у якого виявилася пляшка «Медової з перцем».

Розіграли 100 грам у мікрохвильовці, і я випила цю «мікстуру». Під час фінальних стрибків у секторі була «ніяка», але хоча б температура спала. До речі, в тому стані могла завоювати і «срібло», та тільки несподівано «вистрілила» гречанка Нікі Бакоянні. Ніяк не збагну, як спортсменка, яка ні до, ні після Олімпіади не брала висоту вище 180 см, примудрилася встановити в Атланті три особистих рекорди і подолати 203 см?! Немов допоміг хто...

Але тоді я була рада і «бронзі». Ось тільки привітали мене своєрідно. Мер Миколаєва Бердніков запросив нас із Сергієм до себе, наговорив багато красивих слів і вручив два конверти. А коли ми вийшли з міськвиконкому та заглянули в них, то виявили там... по 20 гривень! Були шоковані...

— **А ЩО ВІДБУВАЛОСЯ З ВАМИ НА НАСТУПНИХ ОЛІМПІАДАХ?**

— Не повірите, але в Афінах-2004 свою роль знову зіграло спиртне. Тільки на цей раз негативну. Ми з чоловіком відкрили унікальну систему відновлення після напружених тренувань. Потрібно було посидіти у ванній з гідромасажем і випити 50 грам теплої коньяку. Зазвичай на наступний день почувалася, немов заново народилася. Ось і в Афінах за тиждень до старту ми купили місцевий коньяк. Однак, незважаючи на його вартість, він виявився неякісним. Я випила всього 50 грам, але заробила сильне отруєння. Ще дивно, як потім взагалі змогла вийти на старт і пробитися у фінал.

Що ж до Ігор-2000, то виграти їх мені не дозволили вже наші горе-вчені, які співпрацювали з ФЛАУ і НОКом. Вони наполягли на тому, щоби перед Олімпіадою відправити мене з тренером у Сингапур. Мовляв, наукою доведено, що там самі найкращі умови для підготовки перед Сіднеєм. Ми погодилися, і потім готові були лікті кусати. По-перше, погода: 40 градусів спеки і божевільна вологість. По-друге, стадіон виявився напівзруйнованим і знаходився в іншому краю міста. По-третє, поселили нас... у жіночому монастирі! Втім, незважаючи на все це, я якось пристосувалася і стабільно стрибала за два метри. Начебто все нормально. Але коли за день до старту на Іграх-2000 ми прилетіли в Сідней, там виявилось 8 градусів тепла. Я просто не встигла переакліматизуватися, і показала всього 196 см. А стрибни хоча б так, як у Сингапурі — стала би чемпіонкою. Ви не уявляєте, як мені було прикро! Особливо коли після повернення додому ті самі горе-вчені навіть не вибачилися...

Для мене співав 100-тисячний зал

— **НА ТЛІ ВСЬОГО ВИЩЕСКАЗАНОГО ПРОСТО ДИВНО, ЯК ВАМ ВДАЛОСЯ ВИГРАТИ «ЗОЛОТО» ЧЕМПІОНАТУ СВІТУ 1999 РОКУ...**

— Сама дивуюся. У Севілью я поїхала не в кращій формі. Не так давно народилася дочка, і тренувальний процес вийшов зім'ятим. А тут напередодні турніру ще й захворіла на скарлатину. Лікарі тоді після моїх аналізів крові за голову хапалися. Ніхто не вірив, що я взагалі повернуся в стрибковий сектор. Але я повернулася і перемогла!

— **ЦЕ НАЙЯСКРАВІША ПОДІЯ У ВАШІЙ КАР'ЄРІ?**

— Не тільки. Пам'ятаю, у 2003 році змагання «Золотої ліги» у Франції припали саме на мій день народження. І тоді зовсім несподівано про це оголосили на весь зал, а 100 тисяч людей на трибунах піднялися на ноги і почали співати Harry Birthday to you! Я не стримала сліз від захоплення.

А рік по тому після закінчення легкоатлетичного турніру серії Гран-прі в Йокогамі відбулася церемонія вшанування великих атлетів. Серед інших запросили й мене — як чемпіонку світу. До речі, саме в Японії в 1995 році я встановила тодішній світовий рекорд — 205 см. Мені тоді подарували яскравий самурайський шарфик. А місцева дівчинка-стрибунка вручила мені намисто, яке спеціально сплела її мама, і сказала, що пишається моїм спортивним довголіттям. Такі моменти в моєму житті ніколи не забудуться...

Сергій ДАЦЕНКО

ТЕТ-А-ТЕТ ІЗ ЗІРКОЮ

Народжений у ба

..Днями першому радянському чемпіону світу та Олімпійських ігор у веслуванні Олександр ШАПАРЕНКО виповнилося вже 68 років, а виглядає легендарний спортсмен на заздрість багатьом молодим. Стрункий, підтягнутий, рухливий... Не даремно існує твердження, що ті люди, які все своє життя провели на воді, черпають від неї справді унікальну енергію і сили. А ще — вміння дружити по-справжньому. Тому не варто дивуватися, що впродовж нашої бесіди Олександр ШАПАРЕНКО прозвучало з десяток дзвінків: як здоров'я, як сім'я, коли зустрінемося на гребному каналі і т.д...

Влітку веслування.
Взимку — лижі

— АЩО, ПРАВДА ВЖЕ ВПРАВЛЯЄТЕСЯ З ВЕСЛАМИ? — ЩИРО ЗДИВУВАВСЯ Я. — ВСЕ Ж ПОГОДА ЩЕ ДАЛЕКО НЕ ВЕСНЯНА...

— Запросто! Звичайно, сили вже не ті, що 40-45 років тому, але попрацювати веслами не на результат, а у власне задоволення, ніколи не відмовляюся. Дійсно, в холод на каналі особливо робити нема чого, однак якщо температура й надалі буде підвищуватися, то чому не відкрити сезон раніше? До того ж це ще й зустріч з друзями, а нам завжди є про що поговорити.

— У ТОМУ ЧИСЛІ Й ПРО МИНУЛІ ТРІУМФИ НА ОЛІМПІАДАХ І СВІТОВИХ ПЕРШОСТЯХ?

— Навіщо? Це справа давно минулих днів. Зате торік українські ветерани здорово виступили на чемпіонатах світу та Європи, на Всесвітніх іграх майстрів, які, вважаю, та ж Олімпіада. Зараз вже будуються плани на нинішній сезон. Хоч як дивно, але в країні багато активних для ветеранів центрів греблі: Дніпропетровськ, Миколаїв, Одеса, Київ, інші...

— І ВАШІ РІДНІ СУМИ ТЕЖ?

— А ось тут, на жаль, картина зовсім сумна. Якщо в радянські роки база «Авангард» на річці Псел завжди була переповненою, то нині навіть у теплі часи там понуро. Не повірите, але там досі збереглися деякі будівлі, які я з хлопцями власними руками спорудили ще наприкінці 50-х! Нічого нового. Те місце деякі «підприємці» давно вже хочуть забрати у свою власність. Доводиться особисто спілкуватися з міською владою, всіляко відстоювати. Робити це стає все складніше.

— ДОБРЕ ПАМ'ЯТАЄТЕ ДЕНЬ, КОЛИ З'ЯВИЛИСЯ НА «АВАНГАРДІ» ВПЕРШЕ?

— Хто ж таке забуває? Пам'ятаю, серед хлопців пішли чутки, що йде набір до секції веслування. І я з друзями кинувся туди з усіх ніг. Оскільки ми жили на одній вулиці, то завжди все робили разом. І плавати вчилися, і гребти в човні, таємно від батьків. Ось і на «Авангард» прийшли групою. Нам було по 14 років.

— ЧИ НЕ ЗАПІЗНО?

— Якщо взагалі не мати спортивної підготовки, то запізно. А я її мав — у мене був перший розряд у лижних гонках. Так що і з м'язами все було в поряд-

ку, і з координацією. А оскільки і з човном вмів поводитися, то тренер мною сильно зацікавився.

— НАПЕВНО, КОЛИ ПЕРШИЙ РАЗ КРУТНУЛИСЯ В БАЙДАРЦІ ГОЛОВОЮ У ВОДУ, ТО ВІДРАЗУ ПОШКОДУВАЛИ, ЩО ЛИЖІ ЗАКИНУЛИ?

— По-перше, я виявився чи не єдиним, хто жодного разу не перекинувся! У мене якось відразу все пішло правильно. А по-друге, лижі я не кидав. Влітку була веслування, взимку — лижня. Але вода, звичайно, приваблювала більше.

Спочатку, як водиться, заняття проводили на березі. Тренер розповідав про веслувальний спорт взагалі, про досягнення наших спортсменів, які виростили, як і вони, хто на Дніпрі, а хто й на Сіверському Донці. З цікавістю слухати про змагання в Гельсінкі, Мельбурні. Нам було незрозуміло, чому в академічному веслуванні наші виграють частіше, навіть перемагають у заїздах одиночок, а на байдарках і каное цього немає...

— ЧУВ, ЩО ВАШИМ ТРЕНЕРОМ ПОТІМ БУЛА ЖІНКА?

— Це трапилося вже у наступному році. Як тільки запахло весною, ми прибігли на Псел. Почали розшукувати наставника. Але замість тренера-чоловіка побачили молоду симпатичну жінку. «Кличуть мене Емма Миколаївна, — сказала вона. — Буду вчити вас веслувальній справі.

І знову потягнулись дні, повні напруженої роботи. Поступово перед нами відкривалися нові секрети. Ми довіда-

Після переможного фінішу — коли боротьбі віддані всі сили

ДОСЬЄ «СВ»

Олександр ШАПАРЕНКО

Народився 16 лютого 1946 року в смт. Степанівка

Сумської області.

Перший радянський чемпіон світу та Олімпійських ігор з веслування на байдарках-одиночках.

Дворазовий олімпійський чемпіон: у веслуванні на байдарці-двійці з Володимиром Морозовим (1968) і на байдарці-одиночці на дистанції 1000 м (1972). Срібний призер Олімпійських ігор 1968 року на байдарці-одиночці на дистанції 1000 м.

Семиразовий чемпіон світу: 1966 (байдарка-одиночка, байдарка-двійка; 1000 м), 1970 (байдарка-одиночка; 1000 м), 1973 (байдарка-одиночка; 10000 м), 1977 (байдарка-четвірка; 10000 м), 1978 (байдарка-четвірка; 10000 м), 1979 (байдарка-четвірка; 10000 м).

Триразовий чемпіон Європи: 1967 (байдарка-одиночка; 1000 м), 1969 (байдарка-одиночка, байдарка-двійка; 1000 м).

18-разовий чемпіон СРСР (1967 - 1978) на різних дистанціях у складі різних екіпажів.

Заслужений майстер спорту (1966).

Кавалер Ордена «За заслуги» II ступеня (2012).

лися, чому в одній воді гребти легко, в іншій — важко, чому не можна йти на хвилі суперника, як розподіляти сили на дистанції... Ось так і набували майстерності.

— А КОЛИ ПРИЙШЛИ ПЕРШІ СЕРЬОЗНІ ПЕРЕМОГИ?

— Уже після закінчення восьмирічки. Я поступив у технічне училище, хотів стати модельником, бо мене давно вабила робота з деревом. Одночасно продовжував активно займатися спортом. І переломний момент стався тоді, коли мені виповнилося 17 років. Тоді в області саме розгорнулася підготовка до III Спартакіади України, і саме мені довірили взяти участь у республіканських змаганнях. Пам'ятаю, що тренувався мало

не цілими днями. І погано могли скінчитися ці тренування, якби не досвідчений ветеран Валентин Пятлін, котрий мав їхати на змагання разом зі мною, але вже мав власних учнів...

Фінальні змагання проводилися в Києві. Жили ми на Трухановому острові, на водній станції. Тут зібрались найсильніші на той час веслярі країни. Я з повагою поглядав на Євгена Яциненка з Миколаєва — учасника багатьох міжнародних змагань, Миколу Чужикова з Лисичанська — члена збірної команди СРСР, Андрія Химича з Черкас — міцного, як скеля. Усі вони пройшли випробування на європейських та світових чемпіонатах, брали участь в Олімпійських іграх. Не дивно, що найкращим моїм досягненням тих днів стало сьоме місце в гонці четвірок.

Звісно, я був розчарований, але Пятлін заспокоїв, мовляв, мій час ще не прийшов. Треба лише продовжувати багато працювати. Я дослухався до його слів, і наступного року єдиним із Сум отримав виклик на першість України серед юнаків. До Хмельницького добрався весело, бо крім торби зі спортивною формою через усю країну віз ще й човен і весло. Як же тоді намучився з цією амуніцією!

Але, хоч як там було, у Хмельницькому виграв на двох дистанціях, одержав свої перші в житті нагороди! Далі вже все пішло як «по маслу»...

«Для нас зробили особливу «двійку»

— ТРЕНЕР ЗБІРНОЇ СРСР ІГОР ПИСАРЄВ, ОЛІМПІЙСЬКИЙ ПРИЗЕР ГЕЛЬСІНКІ-1952, НЕ РАЗ ГОВОРІВ, ЩО В КОМАНДУ

ТЕТ-А-ТЕТ ІЗ ЗІРКОЮ

Байдарці

ВИ УВІРВАЛИСЯ НЕМОВ ВИХОР. АЛЕ Ж, ЗАЗВИЧАЙ, ОКСАМИТОВИМИ КИЛИМАМИ ДОРІЖКА ТУДИ БУЛА ВСТЕЛЕНА ТІЛЬКИ РОСІЯНАМ...

— Так і було! Зрештою, саме з цієї причини я не зміг виступити на своїй четвертій Олімпіаді-1980 у Москві. Переважив молодий москвич, який об'єктивно був слабшим. У підсумку він і фінішував тільки восьмим. Прикро було до сліз.

Але в 60-ті роки у Союзі мені дійсно не було рівних, і це добре розуміли. Все почалося з чемпіонату Європи-1965 — моєму першому закордонному старті, куди я потрапив у складі юнацької збірної. Він проходив на озері Снагов у Румунії, і там трапилася кумедна історія. Перед фіналом на дистанції 500 м я несподівано заснув, і так міцно, що не чув, як стукали у двері, викликаючи на старт. Прокинувся тільки тоді, коли учасники вже сідали в свої човни. Довелося перевдягатися прямо в катері, який домчав мене до місця старту. Ледве встиг на передстартову перекличку. Але зате всі 500 метрів дистанції пройшов в одному темпі і фінішував попереду всіх.

А через рік мене взяли на чемпіонат світу до Берліна вже у складі основної збірної. Там змагався на трьох човнах. Спочатку на дистанції 1000 м в одиночці випередив угорця Хеша, данця Хансена та інших відомих спортсменів. Нагорода за перше місце в «одиночці» була тим почеснішою і пам'ятнішою, що мені її вручав сам Вальтер Ульбрихт — голова Державної ради НДР.

Потім була ще одна золота медаль за перемогу в гонці двійок у парі з Юрієм Стеценком. А в четвірці виграв «бронзу».

— ВИ ВИКОРИСТОВУВАЛИ БАЙДАРКИ І ВЕСЛА РАДЯНСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЧИ ЗАРУБІЖНОГО?

— Радянські човни і весла у своїй якості сильно поступалися всім іншим десь до 1974 року, коли у нас навчилися правильно використовувати карбон і вуглеволокно. Тому мені, певним чином, пощастило, коли на початку олімпійського 1968 року данці раптово подарували мені з Володимиром Морозовим прекрасну «двійку». Легка, гранично слухняна — гребти на ній було одне задоволення! Незабаром, під час зборів у Латвії, нас відвідали працівники вітчизняного цеху. Я запитав у них: «Коли ж і ви навчитеся робити такі ж?» Вони відповіли: «Не проблема! Ви тільки висловіть всі свої побажання — ми зробимо!» І дійсно, в найкоротші терміни зробили. У результаті ми з Морозовим прийняли рішення виступати в Мехіко саме на «своєї» байдарці. І перемогли там, так би мовити, за явною перевагою.

— А В «ОДИНОЧЦІ» ВИ ТОДІ ПОСТУПИЛИСЯ «ЗОЛОТОМ» ХЕШУ ТІЛЬКИ ТОМУ, ЩО ЙОГО ЧОВЕН БУВ КРУТИШИМ?

— Ні, справа в іншому, хоча моя байдарка за своїми характеристиками дійсно

но була гіршою. На відміну від «двійки», зробити її на совість радянським майстрам не вдалося.

Тим не менш, у Мехіко я стартував добре, свідомо пропустивши вперед Хансена і шведа Петтерссона. Але в той же час Хеш економив сили, так би мовити, сівши мені на хвилю і явно порушуючи правила. При цьому на сигнали арбітра із супроводжуючого катера не реагував. З другої половини дистанції я вже лідирував, однак за 100 м до фінішу хитрий угорець різко додав і зрештою проскочив уперед. Я очікував на його адресу санкцій, але їх не було.

— ЧОМУ?

— Після фінішу до нас підійшли шведи і данці: «Подавайте протест, ми підтримаємо!» Проте наш наставник Силаєв, всупереч здоровому глузду, робити цього не став. Мовляв, ми «соцтабір», нас не послухають. І мене охопив такий відчай, що не хотілося нікого бачити. Поздоровлення з другим місцем, срібну медаль і квіти сприймав без особливої радості...

А Хеша, до речі, за систематичні порушення правил через рік таки дискваліфікували.

Важко у навчанні — легко у змаганні. Крос — одна із важливих складових тренування

Олександр ШАПАРЕНКО на Олімпійському каналі в Мюнхені якраз через 40 років після свого тріумфу

Другий шанс уже не втратив

— ХТО Ж БУВ ВАШИМ ОСНОВНИМ СУПЕРНИКОМ У МЮНХЕНІ-1972?

— Петтерссон. До того часу він здорово додав. І боротьба з ним вийшла незвичайно гострою. Я звично зі старту відпустив його вперед, проте після половини дистанції раптом побачив, що

швед не тільки не «підсів», але й збільшив швидкість. Довелося і мені працювати, так би мовити, на знос. І на фініші нас розділили лічені сантиметри. На щастя, на мою користь.

— ПЕТТЕРССОН НА ВАС НЕ ОБРАЗИВСЯ?

— Ні, звичайно. Незважаючи на суперництво, спортсмени завжди вели себе по відношенню один до одного гранично дружньо. А данієць Хансен та італієць Перрі навіть неодноразово пропонували мені тренуватися разом. Запрошували і до себе, і готові були самі приїжджати до Союзу. Але коли про це почув головний тренер збірної СРСР, у нього ледь серце не стало з переляку. Зрозуміло, що виключно з ідеологічних міркувань. Адже якщо керуватися суто спортивним моментом, то подібний крок був би дуже корисний. Але, на жаль. Тому нині по доброму заздрю нашим олімпійським чемпіонам Інні Осипенко-Радомській та Юрію Чебану, які мають можливість проводити тренувальні збори за кордоном. Упевнений, без цього вони би свої вершини не підкорили.

— ВИ ГОВОРИТЕ ПРО ДРУЖЕЛЮБНІСТЬ. АЛЕ ЩО Ж ТОДІ СТАЛОСЯ З НАШОЮ «ЧЕТВІРКОЮ» В ОЛІМПІЙСЬКОМУ МЕХІКО? ХТО МІГ ПІДПИЛЯТИ ТРОС РУЛЬОВОГО УПРАВЛІННЯ, ЧЕРЕЗ ЩО ЧОВЕН ПОЧАВ ВИЛЯТИ І ДО ФІНІШУ НЕ ДІСТАВСЯ?

— Історія темна. Чужиков, Стеценко, Матвеев і Краюхин дійсно реально претендували на «золото». Але кого підозрювати? Невже напаскудив хтось із веслярів Норвегії, Румунії, Угорщини, Швеції, Фінляндії чи НДР, які стартували з ними у фіналі? Навряд чи. У принципі, потрапити до нашого боксу невидимими було нереально. Виходить, хтось із своїх?

Знаєте, нещодавно я зустрічався з друзями з команди тих років, і в нашій розмові прозвучало конкретне прізвище винуватця. Але довести що-небудь вже неможливо. І ця подія так і залишилася однією з найнерозгаданиших у всій історії світової байдарки...

БАСКЕТБОЛ

Ветерани спорту — гості студентів

Цієї чудової спортивної події студенти Мукачівського аграрного коледжу (директор — Надія Йосипівна Балаж) чекали довго. І ось ветерани міського баскетбольного клубу «Імпульс» провели тут яскраве свято, присвятивши його 70-річчю закарпатського баскетболу.

В ігровому залі лунали пісні про баскетбол, гімни популярних українських команд та клубів. Ігровий майданчик та місця для чисельних уболівальників були яскраво оформлені студентами і педагогами, плакатами про баскетбол, різнокольоровими кулями, прапорами ветеранського клубу та обласної федерації баскетболу. Кожна група підтримки підготувала для своїх команд різноманітні гасла на спортивну і баскетбольну тематику.

На урочистому відкритті цього видовищного спортивного свята учасників привітали ветерани баскетбольного клубу «Імпульс» та керівник кафедри фізичного виховання Василь Юрійович Чопей. Протягом двох годин на ігровому майданчику проходило справжнє свято помаранчевого м'яча. Команди «Старт» та «Олімп» змагалися на 30 етапах баскетбольної естафети у швидкості й спритності, демонструючи вміння ведення м'яча через різні перешкоди, кидків у кошик з різних відстаней за обмежений час і точність

передач товаришам по команді. За діями обох колективів уважно спостерігали судді на етапах естафети, які рахували штрафні бали та призові очки за кожне завдання. Найбільш

захоплюючим і основним етапом естафети був, безумовно, конкурс серед капітанів команд, які змагалися у влучності зі штрафної лінії та із-за 3-очкової зони, в знанні жестів суддів, які використовуються під час гри. У цьому двобої переміг капітан команди «Старт» Віталій Туряниця, який на 30 балів випередив свого опонента Юрія Хохолу із команди «Олімп».

Однак протягом усіх етапів баскетбольної естафети попереду були юні баскетболісти саме з «Олімпа». Втім, у цьому різноманітному змаганні все вирішується безпосередньо у баскетбольній грі між суперниками. За рахунок кращої командної гри, а також влучних кидків із середньої відстані, успіх був на боці команди «Старт», яка і стала переможцем цього чудового незабутнього спортивного свята.

У конкурсі «Снайпер» перше місце в загальному заліку здобула команда «Гулівери», друге місце посів «Орфей», а приз за третє місце дістався гравцям із «Тайфуна». Втім, геть усі учасники баскетбольного свята отримали від ветеранського клубу «Імпульс» різноманітні кубки, медалі, грамоти, вимпели, солодощі, канцтовари і календарики, а керівництву коледжу вручили баскетбольні м'ячі та книги про історію українського баскетболу. Не забули і вболі-

вальників цього заходу, найзаповзятішим серед яких було визнано Василя Палюха.

Головною метою цього спортивного свята є, безумовно, підготовка команд до різноманітних баскетбольних змагань. Однак разом із тим відбулася і пропаганда славних традицій українського баскетболу, здорового способу життя, організація змістового дозвілля та відпочинку серед молоді й розвиток фізичних і морально-вольових якостей.

Керівництво коледжу щиро дякувало ветеранам баскетболу за чудово організований та проведений для молоді спортивний захід. Безпосередню участь у ньому брали ветерани закарпатського спорту Володимир Медвідь, Іван Горват, Микола Сабов, Іван Ковач, Анатолій Шило, Олександр Паулишинець і Василь Чопей. Усі разом відзначали щирість і щедрість меценатів.

Віталій БІБІК,
голова клубу «Імпульс»

ВОЛЕЙБОЛ

За присутності Олімпійських чемпіонів

Нещодавно у Дніпродзержинську проходив турнір з волейболу, присвячений 82-й річниці утворення Дніпропетровської області.

У турнірі брали участь 28 команд з Дніпропетровської області. Тож, як кажуть, подивитися було і на що, і на кого.

Панували на волейбольному майданчику і запеклі протистояння, і незвичайна інтрига, і висока технічна майстерність, і

цікаві тактичні ходи. Ну, а перемогли. Як завжди, найсильніші, хоча на подібних заходах переможених однозначно не буває — перемагають усі. Тим більше, коли за перипетіями змагань уважно споглядають справжні зірки. В даному випадку у Дніпродзержинську їх не бракувало. Зокрема, на трибуні перебували одразу троє олімпійських чемпіонів — волейболісти Володимир Іванов (Мехіко-1968) та Федір Лашонов (Москва-1980), а також важкоатлет Юрій Зайцев (Монреаль-1976)!

Також серед почесних гостей були заслужений тренер України, заслужений тренер СРСР з академічного веслування Є.Г. Чесноков, народний депутат України К.А. Гузенко, голова Ради ветеранів м. Дніпропетровська — генерал-полковник прикордонних військ А.Ф. Клешня, заступники міського голови м. Дніпродзержинська С.М. Павлюк та С.Є. Понизов.

Одним словом, турнір отримав величезний інтерес і справді пройшов на славу!

Іван БАБИЧ

Почесні
гості турніру

Окремий приз — учасниці Ігор-1996
М. АЛЕКСАНДРОВІЙ

ЮВІЛЕЙ НА МАЙДАНЧИКУ

Дійсно чудова традиція

В арсеналі ветеранської організації Національної академії внутрішніх справ є багато традицій, пов'язаних із відзначенням ювілеїв видатних вчених, викладачів навчального закладу, які в минулому мали неабиякі спортивні досягнення. Запорукою створення цих традицій є висока майстерність викладачів спортивних кафедр, а також дружні зв'язки Ради ветеранів НАВС і Асоціації ветеранів спорту України на чолі з Віктором Ткаченком.

А почалося все з 1993 року, коли почав проводитися турнір з волейболу, присвячений пам'яті професора Анатолія Яковича Дубинського (про нього читайте окрему розповідь). З 2003 року — також турнір з волейболу, присвячений пам'яті одного з авторів Конституції України 1996 року — академіка Національної академії правових наук України Володимира Володимировича Колейчикова, який у молоді роки в Харкові грав у волейбол, захищав спортивну честь міста. А ще — турнір з триборства, присвячений пам'яті генерал-полковника міліції Ярослава Юрійовича Кондратьєва — ректора НАВС у 2004-2005 роках.

Якщо в цих змаганнях брали і беруть участь постійний і перемінний склад, то вже започатковані традиції проведення змагань і окремо серед ветеранів: з настільного тенісу на кубок А.С. Макаренка, з кульової стрільби, присвячений річниці визволення Києва від фашистських загарбників.

У планах Ради ветеранів — турнір з настільного тенісу, присвячений пам'яті ветерана Великої Вітчизняної війни, ветерана тенісу, доцента Уляна Леонтійовича Полякова, продовження раніше встановлених традиційних спортивних змагань, до яких готуються об'єднання ветеранів спорту академії (голова — Марсель Хасанов) та комісія спортроботи Ради ветеранів (голова — Віктор Кривуша).

Якщо ряд змагань присвячено пам'яті видатних людей-ветеранів спорту, то слід зазначити, що видатні спортсмени-ветерани академії у свій час встановили іменні призи, які «працюють» у нашому навчальному закладі на виховання високопрофесійних і моральних кадрів для правоохоронних органів Неза-

лежної України. Це змагання: з футболу — на приз видатного футболіста Стефана Решка, заслуженого магістра спорту СРСР, неодноразового чемпіона і володаря Кубка СРСР, володаря Кубка кубків УЄФА 1975 року та Суперкубка УЄФА 1975 року, бронзового призера Олімпійських ігор 1976 року в Монреалі, професора, заслуженого працівника фізичної культури і спорту України, полковника міліції; із самбо — на приз заслуженого тренера Української РСР і України, майстра спорту СРСР з самбо, професора Марселя Хасанова; з волейболу — на Кубок доктора юридичних наук, професора Ростислава Калюжного.

Однак сьогодні мова йде про одну із найстаріших спортивних традицій — це відзначення ювілеїв у житті спортсмена-во-

лейболіста Ростислава Калюжного, майстра спорту СРСР, призера Олімпійських ігор серед ветеранів, чемпіона Спартакіади народів СРСР (1967), доктора юридичних наук, професора, заступника голови Солом'янської районної організації Союзу юристів України у Києві, заступника Голови Ради ветеранів академії.

А народжувалася ця традиція в 1994 році, коли за ініціативи ветеранів 50-річний ювілей Ростислава Андрійовича відмічався матчевою зустріччю з волейболу між командами курсантів факультету слідчих і криміналістів та постійного складу. За команду останніх на чолі із самим Ростиславом Калюжним на волейбольний майданчик вийшли: Олександр Александров, Василь Біленчук, Володимир Гіжевський, Лев Громо-

венко, Олексій Кацан, Віктор Кривуша, Олександр Литвиненко, Анатолій Ознамець, Сергій Остапець, Григорій Панасюк, Іван Росол.

Прошло 10 років, і 60-річчя від дня народження Ростислава Андрійовича було також відмічено на волейбольному майданчику, але вже юридичного факультету НАВС. Те ж саме сталося і на його 65-річчя, і зовсім нещодавно — тепер уже на честь 70-річного ювілею професора Калюжного. Останнього разу на спортивний майданчик ННІ права і психології вийшла команда ювіляра, за яку, як і 15 років тому, грали зірки українського і світового волейболу: Віктор Федюшин, Юрій Крюков, Олександр Гуменюк, Володимир Трофимов, Всеволод Павлов, Валерій Зарицький, Вадим Матушенко, Юрій Миргород,

Юрій Євпловський, Михайло Татарчук та Борис Стрюков. Їм протистояла команда студентів ННІ права та психології на чолі з його директором — доктором юридичних наук, професором, членом Союзу юристів України, учасником ліквідації аварії на ЧАЕС Олександром Григоровичем Колбом.

Зустрілися досвід і молодість. Чисельні уболівальники неодноразово аплодували як ветеранам — за їх дотепні передачі та влучні удари, так і молоді, яка не спасувала перед зірками цього чудового виду спорту. Перемогла, як і 20 років тому, дружба. За традицією команди визначили кращого гравця у команди суперників. Студенти із ветеранів назвали таким Ростиславом Калюжного (і це об'єктивно!), а ветерани серед студентів відзначили капітана команди Богдана Лича.

Нагороди учасникам матчевої зустрічі вручали перший заступник Голови Асоціації ветеранів спорту України Володимир Іванов, заслужений майстер спорту СРСР, чемпіон Олімпійських ігор (1968 р.), який разом із Ростиславом Калюжним був переможцем Спартакіади народів СРСР, голова оргкомітету змагань Марсель Хасанов, а також відповідальний секретар Федерації волейболу м. Києва Володимир Трофимов.

Усі учасники матчевої зустрічі, як і ті, хто сприяв проведенню цього цікавого спортивного заходу, були відмічені Почесними грамотами Ради ветеранів НАВС і оргкомітету. Кубок Ростислава Калюжного, який був встановлений у 2009 році, було вручено команді студентів, а самого ювіляра нагородили пам'ятною медаллю Михайла Макаровича Баки (видатного спортивного організатора радянської епохи) та призами фізкультурно-спортивного клубу «Динамо-Академія» (голова — проректор НАВС, полковник міліції В. Сокуренько).

Ростислав Калюжний отримав поздоровлення від ректорату, Ради ветеранів НАВС, від Асоціації ветеранів МВС України — медаль «За заслуги», а від присутніх — побажання нових ювілеїв і відзначення їх, безумовно, на спортивних майданчиках. Проведення цієї спортивної зустрічі ще раз переконало, що в здоровому тілі здоровий дух.

Юрій КОБРИНСЬКИЙ,
голова Ради ветеранів
Національної академії
внутрішніх справ, заступник
голови Комітету АВСУ

ДОСЬЄ «СВ»

Анатолій ДУБИНСЬКИЙ (1934 — 1993)
Доктор юридичних наук, професор, за-
служений діяч науки і техніки України, полковник міліції
у відставці.

Народився 31 березня 1934 року у Києві.

У 1956 році закінчив юридичний факультет Київського університету ім. Тараса Шевченка. Працював в органах внутрішніх справ Києва на посаді слідчого, старшого слідчого, начальника слідчого відділення, начальника відділення дізнання.

Із 1962 року працював у Київській вищій школі МВС СРСР (нині — Національна академія внутрішніх справ) на кафедрі кримінального права і процесу: викладач, старший викладач, доцент, а згодом — у науково-дослідному і редакційно-видавничому відділах. З 1985 року — професор кафедри кримінального процесу.

У 1971 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, з 1985 року — доктор юридичних наук. У 1987 році отримав учене звання професора.

Підготував 15 кандидатів наук. Був науковим консультантом Верховної Ради України та Верховного Суду України.

Основні напрямки наукової діяльності: розробка теоретичних і практичних питань кримінально-процесуального права, проблеми дізнання та попереднього (досудового) слідства.

Автор і співавтор 128 наукових праць.

У 1993 році А.Я. Дубинський пішов з життя, проте залишив по собі світлу пам'ять не тільки як людина високих моральних якостей, великий вчений і талановитий педагог, а як і чудовий спортсмен-волейболіст.

За ініціативи ветеранської організації НАВС з 1995 року проводився турнір із волейболу серед команд силових структур Києва. В організації цих змагань активну участь брали ветерани волейболу Володимир Іванов, Іван Тищенко, Ростислав Калюжний, Жорж Дитас...

СПОРТИВНА СЛАВА УКРАЇНИ

Від життя не втомлюються

До спеціалізованого залу фехтування у Клубі київського «Динамо», а вірніше, до невеличкої кімнати двох директорів спорт-шкіл цього ж товариства, мене привела інформація, що з'явилася на сайті Федерації фехтування України на початку березні: «На чемпіонаті Європи-2014 серед юніорів, що відбувся в Єрусалимі, юніорська збірна України з фехтування на шпагах завоювала командну медаль срібного гатунку. І зроблено це було силами Юрія Тараненка, Микити Черепахова, Володимира Станкевича

та Олександра Вауліна. У цьому складі хлопці здобули перемогу над збірними Бельгії (41:29), Росії (35:30) та Великобританії (45:49). У фіналі українці потупилися збірній Угорщини (45:36)...

...Золоту медаль у змаганнях шпажистів на Кубку України серед юніорів у Києві завоював Денис Кайбулаєв із Дніпропетровська. Другим призером цих змагань став харків'янин Олексій Махонін (Харків), третіми — Ян Сич із Харкова та Юрій Тараненко з Києва».

Традиційна
передача

Що за будь-яким успіхом фехтувальної юні прихований результат праці багатьох тренерських колективів різних спорт-шкіл — вважаю аксіомою. Не знаю як у кого, але в мене при слові «фехтування» в уяві виникає кращий спеціалізований спортзал Києва (не виключено, що й в усієї України), що на столичній вулиці Пилипа Орлика. Бо саме ним користуються вихованці СДЮСШ фехтування «Динамівець» (директор — Григорій Крісс, заслужений майстер спорту) та ДЮСШ «Юний динамівець» (директор В.Поваров — заслужений тренер СРСР та України, заслужений працівник фізичної культури і спорту України). Торік остання школа відзначила своє 80-річчя.

...І от я в невеличкій кімнаті, де дивом втиснуті два офісних столи і пара тумбочок, заставлених спортивними трофеями. Просуватися боком (інакше — ніяк) зручно хоча би тому, що стінки кімнати являють собою своєрідні стенди, на яких, за допомоги зі смаком дібраних фотографій, відбита вся спортивна «біографія» як самих шкіл так і її директорів. Цього разу я навідалася в гості до директора саме СДЮСШ фехтування «Динамівець», Григорія Крісса. Ця школа колись «відокремилася» від «ЮД», але залишилася зі своїм «родичем» у добрих відносинах. Та, мабуть, час уже представити, як належить, цього керівника...

Свого часу засновник і перший директор СДЮШОР фехтування «Динамівець», заслужений тренер СРСР Семен Якович Колчинський передав керування школою своєму, ушанованому в боях на фехтувальній доріжці, учню. І сталося це у 1987 році. Відтоді Григорій Крісс і школа складають єдине ціле.

На запитання, як після праці з дорослою збірною вийшло переорієнтуватися на юних, Григорій Якович відповів:

«По-перше, це була традиційна передача наставника власному ж учневі. По-друге, Семен Якович не мав сумніву, що я ніколи не зраджу і не занетхаю його дітище. А щодо переміни віку тих, кого опікуєш... Коли працюєш довгі роки, то разом із досвідом набираєшся й стереотипів, які не завжди припадають до смаку молодим фахівцям. І хоча вміння озиратися назад аж ніяк не крамольне, але... Я ж людина миролюбна і «уроки майстерності» проводжу тільки на прохання, а не як обов'язкове навантаження. Тим більше, в мене ніколи не виникало бажання доводити щось любителям ново винаходити велосипед.

По-третє, у збірній СРСР я займався із сучасними п'ятиборцями, а не з «чистими» фехтувальниками. Тож потрапляння до спеціалізованої дитячої школи принесло певне задоволення».

Підкреслю, що під час нашої досить тривалої розмови Григорій Якович не назвав жодного прізвища зі своїх пі-

ДОСЬЄ «СВ»

Григорій КРИСС

Народився 24 грудня 1940 року в Києві.

Фехтуванням почав займатися в 16 років (у Заслуженого тренера СРСР, тренера збірної Радянського Союзу Семена Яковича Колчинського).

З 1963 по 1975 рік — член збірної СРСР. Олімпійський чемпіон з фехтування на шпагах в особистих змаганнях (Токіо-1964), срібний призер в особистому та командному заліку (Мехіко-1968), бронзовий призер в особистих змаганнях (Мюнхен-1972).

П'ятиразовий чемпіон СРСР, триразовий чемпіон Європи в особистих та командних змаганнях, неодноразовий володар Кубка світу.

Заслужений майстер спорту СРСР.

З 1977 по 1980 роки — тренер збірної СРСР. З 1987 року очолює київську СДЮШОР «Динамівець».

За високі спортивні та трудові досягнення має такі урядові нагороди: медаль «За трудову доблесть», Почесну Грамоту Президії Верховної ради України, Орден «За заслуги перед Вітчизною» III ступеню (2004 рік) та II ступеню (2012 рік). Має звання «Почесний динамівець», «Заслужений працівник фізичної культури та спорту України».

Багаторічний віце-президент Федерації спортивного фехтування України та міста Києва. Член Президії ЦР «Динамо». Радник збірної України з фехтування.

допінчних (як в збірній СРСР так і в ДЮСШ), які відзначилися на світовому рівні, як особистих учнів. Натомість підкреслив, що всі вони мали особистих тренерів, а їхнє зростання і перемоги — доробок цих спеціалістів і усього колективу збірної чи школи загалом. Це дороге варте!

— Я передавав свої знання і досвід, але ніколи не переманював собі чужих учнів, — продовжив Григорій Крісс. — Усе, що я міг своєю працею завоювати, свого часу завоював. А присвоювати собі чужу працю ніколи не дозволяв. Як і не змінював тренера...

Дорогоцінні
нюанси

Мій співрозмовник і сьогодні достатньо рухливий та повороткий. А от бісики в уважних очах не дають забути, що свого часу на фехтувальній доріжці він визначався неймовірною здатністю вводити суперника в оману, й у такий спосіб змушувати їх помилятися. Такий собі фехтувальний Рішельє серед мушкетерів. Мабуть, тут криється відповідь, чому цього літа він відзначить 27-річчя свого перебування на посаді директора спортшколи та її відносно благополуччя.

— **ЯК ПІДТРИМУЄТЕ ТАКУ ЧУДОВУ ФОРМУ?**

— Життєвих принципів не змінюю. Однак ранкову пробіжку не роблю. До того ж після того, як «розміння» 70-річний рубіж, з дітьми на доріжці не працюю. Інколи можу займатися з тренерами. Адже вони — переважно молоді хлопці, майстри спорту. Їх у школі тримає любов до фехтування, навіть своєрідний фанатизм. Бо в нас молодий фахівець має зарплату в півтори тисячі гривень. І тільки з багаторічним стажем і званням ЗТУ — ставка 3000 гривень. У більшості молодих — це друга робота, бо починається вона о пів на четверту, а інакше вони б не могли підтримувати свої родини.

Дякуємо «олімпійському
уроку»

— **ЯК СКЛАДАЮТЬСЯ СПРАВИ З НАПОВНЕННЯМ НАВЧАЛЬНИХ ГРУП?**

— Чесно кажучи, тут проблеми зникли після того, як за ініціативи Сергія Назаровича Бубки (президента НОК України) в країні започаткували такий масовий захід, як «олімпійський урок». Після кожного діти прибували хвилюю, навчальні групи «роздувалися», як повітряна кулька. Ми ж намагаємося нікому не відмовляти, бо згодом частина прибулих сама відсіється. Але до винаходу «олімпійського уроку» з набором були великі проблеми. Батьки переважно цікавилися секціями футболу або великого тенісу. А тепер у нас займається понад 230 дітей.

— **ГРИГОРІЄ ЯКОВИЧУ, ВИ РЕГУЛЯРНО ВІЙДЖАЄТЕ НА МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ. ЯК СУДДЯ ЧИ В ІНШІЙ ІПОСТАСІ?**

— Я вже 12 років є консультантом збірної України з фехтування. Насамперед працюю зі шпажистами.

— **У ЧОМУ ПОЛЯГАЄ РОЛЬ КОНСУЛЬТАНТА ЗБІРНОЇ?**

— На тренерських радах я можу підказати шляхи для вдосконалення системи підготовки, проводжу тренерські семінари. Даю індивідуальні уроки спортсменам. Принаймні до 2014 року я це робив регулярно. Але наголошу, що такі уроки я надаю тільки на їхнє ж прохання. Тобто, спортсмен сам визначає, на що саме треба звернути увагу, а я, з'ясувавши це, відповідно буду урок.

Я — жива мішень, даю візаві напрям, показую захист, а бігає доріжкою більше мій опонент (а це, погодьтеся, також неабияке мистецтво).

А щодо суддівства, то у фехтуванні дозволено бути арбітром до 60 років. Тож хоч я і суддя міжнародної категорії, та свій віковий ліміт давно вже вичерпав.

— **СУДДІВСТВО У ФЕХТУВАННІ, ОСОБЛИВО В ШАБЛІ ТА РАПІРІ, ДУЖЕ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД КЛАСУ АРБІТРІВ. ТОМУ**

ЦІКАВО, ЧИ ЧАСТО ВИ ЗАЗНАВАЛИ
ПЕВНОГО ТИСКУ В ТІ ЧАСИ?

— На мене не давили, бо знали, що це даремна праця. До того ж у шпазі засудити можна тільки якщо дуже цього прагнути. І все ж, заради справедливості скажу, що у фехтуванні судді більш порядні, ніж у тій же гімнастиці.

— НЕ НАБРИДЛО ЩОДНЯ ПРИХОДИТИ
НА РОБОТУ?

— Я, починаючи з 1957 року, існую у фехтувальному колективі. Весь час тут спілкуюсь, тут все моє життя. І втомилися він нього, мабуть, не реально. Скажу чесно, якби не мої зусилля, то нашу школу з цього залу викинули би ще років із 20 назад. А так платимо 250 тисяч гривень на рік за оренду «Динамо». Слава Богу, місто надає нам ці кошти на оренду.

— **ЯК ВИ ВОЛІЄТЕ ВІДПОЧИВАТИ?**

— Відпочиваю, якщо можна так сказати, коли перебуваю у закордонних відвідуваннях на змаганнях. А у справжній відпустці не був із 1980 року. Тобто, природно їх оформлював, але... Куди і навіщо їхати? У нас з дружиною приватний будинок, господарство... Вже 20 років живемо в Тарасівці, що за 25 км від Києва.

Щодо домашньої роботи, то полюблю тільки майструвати або будувати, всі інші клопоти по господарству — на дружині. Я ж колись на заводі працював слюсарем-інструментальником і навички залишилися. Тобто, руки в мене, хоч і не золоті, але «стоять» добре. В основному працюю із деревом. Із закордону привожу виключно справний інструмент, або речі, потрібні для господарства. І хіба ще пляшку доброго віскі.

Останній мій вояж був до міста Хейм у Німеччині, природно ж, із збірною. Колись я й сам там виступав. Цього разу змагалися 35 команд, а наша збірна посіла дев'яте командне місце...

Автор засвідчує, що віскі з Хейма і справі був добрим!

Людмила РАДЧЕНКО

ЛІТОПИС П'ЯТИ КІЛЕЦЬ

Чотирнадцять Олімпійські ігри

Лондон (Велика Британія). 29 липня — 14 серпня 1948 року. 4099 учасників із 59 країн. 136 комплектів медалей з 17 видів спорту.

Розв'язана Німеччиною друга світова війна перешкодила проведенню ХП та ХШ Олімпійських ігор. Тож на XIV до Лондона спортсмени зібралися після 12-річної перерви. З них шість років гинули люди, гриміли вибухи бомб і снарядів, в пожежі палахкотіла земля і житла. Підраховано, що в попередніх Олімпіадах брали участь близько 20 тисяч спортсменів. Скільки з них загинуло на війні, відстоюючи свободу і незалежність, невідомо...

СРСР — спостерігач

У результаті перерозподілу кордонів на карті світу з'явилося чимало нових незалежних країн. Почалася демократизація спорту. Враховуючи величезні заслуги Радянського Союзу у Другій світовій війні, надалі не запрошувати цю могутню державу на Ігри було б неприпустимо. Треба сказати, що й у СРСР усвідомили роль і значення міжнародних спортивних змагань, керівну роль федерацій з видів спорту, МОК. Тому й переглянули своє ставлення до олімпійських, світових та європейських змагань, рекордів. Відійшли у минуле розмови про «буржуазні забави». Національні федерації з видів спорту подали заявки до міжнародних, а створений після війни НОК Радянського Союзу став повноправним членом Міжнародного олімпійського комітету.

Однак на Олімпіаду до Лондона наші поїхали як спостерігачі, своєрідні розвідники. Вони мали завдання ознайомитися з рівнем світового спорту та вирішити питання про вступ окремих федерацій до міжнародних. А дарма! Адже вже тоді перед багатьма спортсменами був відкритий шлях до золотих медалей. І виправдовування про заліковування ран та ліквідацію руїн були зайвими.

Німці лише будували «залізничку»

Столиця Ігор була не в найліпшому стані. Зруйнований німецькою авіацією Лондон ще не позбувся згарищ, і остови колишніх гарних будівель бовваніли ледь не на кожному кроці. Не вистачало палива, продовольства. Англійці економили на всьому. Навіть на Іграх. Щоправда, спортивні об'єкти вдалося своєчасно привести у готовність, а Олімпійське селище влаштували у колишніх армійських казармах.

До олімпійської родини увійшли нові країни — Бірма, Британська Гвіана, Венесуела, Ірак, Іран, Ліван, Пакистан, Пуерто-Ріко, Сінгапур, Сирія, Тринідад, Цейлон, Південна Корея, Ямайка. Німеччину та Японію, які розв'язали другу світову війну, до Ігор не допустили. Участь Німеччини в Олімпіаді полягала лише в тому, що її військовополонені ще перед самим відкриттям закінчували будівництво швидкісної залізничної колії «Олімпійська дорога», яка протягнулася до самого стадіону «Уемблі».

«Тепер почну голитися!»

Найбільшу увагу до себе привернули змагання легкоатлетів. Відзначимо перш

за все досягнення талановитого чехословацького бігуна Еміля Затопека. У блискучому стилі він виграв біг на 10 000 м, встановивши олімпійський рекорд, та був другим на п'ятикілометровій дистанції. З цим спортсменом ми ще зустрінемося на Іграх у Гельсінкі, де він перевершить, здавалося, неперевершене.

Класним металником молота показав себе угорець Імре Немет. І це ім'я ще довго не сходитиме з першого рядка протоколів найвизначніших змагань післявоєнного періоду.

А ось в стрибках у висоту прогресу не сталося. Якщо на берлінській Олімпіаді чемпіон злетів на 2.03, а ще троє подолали 2 метри, то тут переможець Джон Уінтер з Австралії ледь здолав 198 см, а решта призерів вдовольнилася посереднім результатом 195 см. Проте в жінок американка Еліс Коучмен спромоглася встановити олімпійський рекорд — 168 см.

Стометрівку виграв американець Херрісон Діларт, двохсотметрівку — його приятель Мелвін Петтон. Спортсмени США показували високі результати і в інших видах легкої атлетики, але все відчутніший супротив діставали від атлетів Ямайки, Швеції, Австралії, інших країн. Бігуни маленької Ямайки відібрали у фаворитів не тільки золоту медаль на дистанції 400 м (зробив це Артур Уїнт), а й срібну.

Справжню сенсацією в змаганнях чоловіків став виступ за команду США 18-річного Роберта Матіаса. Два дні тривали змагання десятиборців, та вже після першого було зрозуміло, що він випередить усіх. Попри юний вік, заявлений у найважчому виді змагань — десятиборстві, за результатами він не виглядав дитиною.

Після останнього виду журналісти спитали переможця: «Яким чином ви збираєтесь відзначити свою перемогу?» Хлопець відповів: «Тренер сказав, що в разі перемоги в десятиборстві мене можна вважати дорослим. Тож починаю голитися!»

«Літаюча голландка» та піаністка-лауреат

До дев'яти видів була розширена легкоатлетична програма у жінок. І тут не обійшлося без сенсацій. 30-річна голландська спортсменка Фанні Бланкерс-Кун відібрала у молодших опоненток одразу чотири найвищі нагороди!

Спочатку це сталося у гладкому бігу на 100 і 200 м, потім — на 80 м з бар'єрами

та з олімпійським рекордом. Затим разом із подругами по команді Фанні перемогла в естафеті 4x100 м.

Справжню сенсацію створила французька Мішлін Остермайер. Спочатку ніхто не звертав на неї увагу, знаючи, що це піаністка, лауреат міжнародних конкурсів. Думали, що вона приїхала трохи розважитися або виступатиме в конкурсі мистецтв.

Здивуванню не було меж, коли побачили її в секторі для штовхання ядра: що Остермайер робитиме серед значно ширших та міцніших від неї спортсменок? Та вже перші спроби показали, що Мішлін знається не лише на музиці: вона встановила новий олімпійський рекорд — 13 м 75 см!

Французька перемогла і серед метальниць диску. Щоправда, трохи не дотягнула до рекордних позначок, та все одно на адресу її кремезних і вгдованих суперниць лунав сміх.

Фанні БЛАНКЕРС-КУН
виграла чотири золоті медалі

Зрештою, у секторі для стрибків у висоту Мішлін також виграла медаль. Вона припинила змагання, геть знесилена. Та це сталося вже тоді, коли забезпечила собі бронзову нагороду. От вам і піаністка, лауреат міжнародних конкурсів!

Славетні угорці

Угорському боксеру Ласло Паппу саме на Олімпіаді виповнилося 22 роки. З них активними заняттями спортом він займався лише три. Здавалося, цього замало для оволодіння технікою та іншими секретами боксу. Однак уже від перших поєдинків він наче перебував фехтувальній доріжці: не пропускав жодного удару, а сам бив напрочуд точно. Перемігши, Папп на довгі роки став королем у середній ваговій категорії.

Не меншою славою на цій Олімпіаді вкрив себе ще один представник Угорщини, стрілець Карой Такач. Він був знайомий спеціалістам ще з довоєнної пори, ті під час війни втратив праву руку. Тож здивуванню не було меж, коли його прізвище побачили в заявці. Карой стріляв лівою рукою, перейшовши на більш легкий вид зброї — швидкострільний пістолет. І легко випередив конкурентів, встановивши новий олімпійський рекорд.

І ще про одного талановитого угорця — Аладара Геревича, вправного шабліста. У фінальному поєдинку він весь

час на рівних бився з італійцем Гастоном Даре. Зрозумівши, що перемогти Аладара важко, той вдався до хитрощів: вдарив суперника шаблею по нозі. Такі удари судді не зараховують, проте Геревич, зігнувшись, став розтирати поранену ногу. У цей час до нього підійшов із вибаченнями італієць і почав розтирати спортсмену... груди! В секретаріаті, побачивши цю сценку, занесли прізвище Даре у протокол напроти рядка «переможець». Та недовго, як кажуть, грала музика. Бій було продовжено, і Геревич здобув заслужену перемогу, а з нею і першу в житті золоту олімпійську медаль.

Курйози та несподіванки

Коли король Великобританії Георг VI дізнався, що для змагань велосипедистів не підібрали належної траси, запропонував свій Віндзорський парк. Але і той виявився вузьким для учасників із 29 країн світу. Крім того, нерівна поверхня з гострими камінцями призводила до частих проколів. За цих умов краще за всіх почувалися французи та італійці.

Під час змагань плавців у «королівському басейні» ледь не сталася трагедія. Датська спортсменка Грета Андерсон, яка вийшла переможницею на стометрівці, у боротьбі за друге «золото» раптом знепритомніла і пішла на дно. Один із глядачів просто у одязі кинувся рятувати. Підхопив олімпійську чемпіонку на самому дні та швидко підняв на поверхню, врятувавши.

Курйозний випадок стався у змаганнях з кінного спорту, коли у виїзді розігрували Великий олімпійський приз. Переможу здобула шведська команда у складі майора Сен-Сіра, капітана Болтенстерна і сержанта Перссона. Усі, дійсно, захоплювались їхніми мудрими конячками, які вправно виконували складні фігури. Виступ кожного спортсмена нагороджувався гучними оплесками. Але ніхто з організаторів змагань, членів мандатної комісії та суддів не звернув увагу на те, що команда, за положенням про змагання, повинна була складатися виключно з офіцерів. Як до неї потрапив сержант, хто його допустив? Це так і лишилося загадкою.

Змагання баскетболістів проводили під дахом. Але придумали таку систему, яка змусила усі 24 колективи сидіти до останнього дня. За цих умов в деяких команд закінчувались візи і вони пакували валізки, не відігравши усіх зустрічей. Найтерплячішими виявились американці, які й здобули олімпійське «золото».

У турнірі футболістів зійшлися 18 команд. Успіх був на боці європейців, які зайняли весь п'єдестал пошани — Швеція, Югославія, Данія.

Зрештою, найсильнішими в Лондоні виявились ті, хто менше постраждав під час війни — американці (84 нагороди) та шведи (44). При цьому французи стали третіми (29), четверту сходинку в загальнокомандному заліку посіли угорці (27).

Взагалі рівень спортивних результатів на Олімпіаді не був високий. У більшості видів програми, що вимірювались секундами і метрами, показники були на рівні довоєнних. На диво високі результати показали лише важкоатлети. В усіх шести вагових категоріях було побито рекорди: два світових і чотири олімпійських. Чотири золоті медалі повезли додому американці, дві — єгиптяни.

Анатолій ВОЛОШИН

ОЧИМА ОЧЕВИДЦЯ

Футбольный синдром Гималаев

Одно из самых стабильных человеческих качеств — любопытство. Не ошибаются, когда говорят: «Здоровая любознательность, подкрепленная образованностью — и есть стимул прогресса мирового сообщества». В данном повествовании, которое мы будем публиковать в нескольких номерах подряд, известный спортивный журналист Валентин Щербачев пытается подкрепить это определение конкретным примером из собственной практики...

(Продолжение. Начало — в «СЭ» №2)

«Отпустите меня в Гималаи!»

Слова хитовой песенки очень четко и правдиво отражают стремление к истинной свободе. Это не просто стремление к горным вершинам — это желание подняться над несправедливостью и обидами, серостью будней и непониманием окружающих. И уж если вы испытываете интерес (а само это уже вызывает симпатию) — следуйте за мной...

В Гималаи — значит, в Непал. А Непал лишь чуть более 55 лет тому назад стал открытой для альпинизма и туризма страной (туда начались регулярные авиарейсы из Европы и из Индии). Надежно скрытый наивысшей горной системой, не имеющий возможностей для развития железнодорожного сообщения, Непал спокойно существовал под протекторатом Великой Британии. Здесь я позволю себе несколько сугубо справочных отступлений от описания путешествий...

Глядя на карту никогда и не скажешь, что Непал, находящийся среди двух стран-супергигантов — Индии и Китая — большая страна. Однако он значительно больше Австрии и Швейцарии — этих вместе взятых альпийских стран. Очень значительны здесь перепады высот, что обуславливает фантастическое разнообразие климатических зон растительного и животного мира. Здесь, и нигде более. На юге — субтропики, а севернее — 8 из 14 гор-восьмитысячников. Четверть территорий на высотах за три тысячи метров.

Изначально Непал был страной Долины Катманду, где проживали невары. Более двух веков назад началось формирование королевства в нынешних пределах (уже республики). Теперь здесь около сотни этнических групп, говорящих на 32 языках. Государственный

язык — непали, и обязательный для всех (иначе работу не найти) — английский. Ведь со времен восхождения Эдмунда Хиллари на Эверест (в 1953 году) началась мировая альпинистский бум — эта статья стала основой госбюджета Непала. Страна бедна — из 23 миллионов жителей вряд ли более 100 тысяч имеют доход более 160 долларов... в год! 80 процентов населения — крестьяне. Рис — основная культура. Его выращивают как в долинах, так и на рукотворных террасах, отвоеванных людьми по склонам гор. Парламент отменил королевскую власть и ныне внутривластная ситуация напоминает нашу постсоветскую действительность: коалиции разношерстных партий, приверженность деррибану и коррупции, деление страны на «зоны влияния», клановость... Однако все это нам, туристам-странникам, вовсе не мешает: турист в Непале — священная корова. А сам народ, непальцы, хоть и бедны, но очень доброжелательны, терпеливы и оптимистичны. Если вас не очень утомила эта краткая справка — тогда вперед! Летим в Катманду!

«Муравейник» Катманду, очарование Фева

Вырываясь из объятий горных вершин, наш «Боинг» резко идет на снижение, попадая в жаркие объятия долины Катманду. Отчаянно тормозя, пробегает довольно короткую, как по мировым стандартам, взлетно-посадочную полосу и выпускает нас в многомиллионный «муравейник». Восточная экзотика, замешанная на ярких красках, необычных архитектурных формах, человеческом разнообразии — голова кругом идет у человека, впервые сюда попавшего. Из аэропорта, на видавших еще первых восходителей на Эверест «Тойотах», лихие непальские таксисты, игнорируя пробки и сумасшедшее хаотичное движение в этом людском муравейнике, доставляют нас в Тамель — туристический центр Катманду. Здесь царит хитросплетение старых и новых улиц и переулков с сотнями отелей и отельчиков. У нас здесь свой приют — отель с уютным садом, несущим истинное успокоение после шумных улиц столицы Непала.

Для адаптации к местным условиям мы делаем первый выход-экскурсию, поднимаясь на холмы к храму Сваям-буднатх. При высоте Катманду 1600 метров над уровнем моря, мы поднимаемся еще метров на 150 — новички начинают привыкать к высоте. На храм, включенный в список «Мировое культурное наследие», находящийся под патронатом ЮНЕСКО, мы поднимаемся, преодолев

Катманду.
Возле храма
Сваям-буднатх

вая круто уходящие вверх 365 ступеней. Здесь я уже определяю потенциальные возможности своих попутчиков. Переводя дух, любопытный турист окунается в море доселе неведомых ему впечатлений. Культовые сооружения, тысячи обезьян, чувствующих себя здесь весьма непринужденно, непальцы в красочных нарядах, буддийские монахи, торговцы сувенирами — все это почти сразу стирает из памяти картинки быта на родине. Мы попадаем в совершенно иной мир. Все суетные мысли и дела, «заморочки» киевских будней разом куда-то уходят. Начинаем жить жизнью гор.

Естественно, Катманду — это лишь приходящая громада дома под названием ГИМАЛАИ. Но именно здесь и начинается каждая экспедиция. Здесь я приобретаю пермиты-паспорта на право прохождения заданного маршрута, решаю проблемы доставки на место старта, определяюсь по длительности пребывания в горах (ведь люди должны еще и релаксировать после трека), определяюсь с экскурсиями (здесь есть что посмотреть).

Из Катманду, как правило ранним утром, дабы избежать жутких пробок в городе и особенно на горных серпантинах, выезжаем в озерную Покхару — город на прекрасном озере Фева. Иногда через 80 километров пути пересаживаемся в надувные лодки и идем сплавом по реке Тришули, протекающей в районе автомагистрали. Рафтинг хороший — есть несколько серьезных порогов, а это отличная разминка. Через несколько часов вновь пересаживаемся в микроавтобус и к вечеру мы в Покхаре — втором по значимости городе Непала. Селимся в отеле на берегу озера. Фева — это нечто! Огромный водоем у подножья лесистых гор. Джунгли подступают прямо к водной глади на противоположном от города берегу. Утром и вечером на закате в водах озера зеркально отражаются все заснеженные вершины массива Анапурна. На рассвете, выходя на местном челноке, любуешься этой панорамой — с озера на горы, и боишься неаккуратным всплеском весла испортить картину, спугнуть очарование. Ведь именно туда — к этим грозным красавицам семи и восьмитысячного роста — мы и направим завтра «стопы своя».

Купание под водопадом

Естественно, не стоит хронологически скрупулезно описывать все 30 гималайских странствий. Но самые впечатляющие путешествия должны найти отражение в данных путевых заметках. Итак, если это трек в регионе Анапурны, то он (как один из вариантов) начинается для нас от селения Беританти, что в 45 километрах горного серпантина (не для слабонервных) на микроавтобусе от Покхары. Здесь, озадачив носильщиков маршрутом и конечным пунктом первого дня, я проверяю их поклажу, осматриваю своих подопечных туристов — и мы выходим на тропу, ведущую вглубь горного массива. Три километра довольно широкой тропы, постепенно уводящей вверх, и я приглашаю размокших зноем товарищей в глубокий водоем, продавленный в скалах многотонным потоком воды — широкий мощный водопад. Ведь под ним находится кипящий водоворот кристально-чистой воды. Окунаемся, и через 15 минут «как новенькие» свежо и легко продолжаем путь. В этот день проходим около 20 километров и к вечеру, преодолев крутой подъем до селения Улери, останавливаемся на ночь в старой лоджии (ночлежка на тропе). Располагаемся и садимся ужинать на естественной террасе. Вид на предзакатные горы потрясающий — такое никогда не сможет приесться.

Назавтра двигаемся повыше (через леса и горные реки) к селению Горепани, в котором многие завершают подъем: переночевав, поднявшись на гору Пунхил над Горепани, полюбовавшись с высоты три тысячи метров рассветом в Гималаях — возвращаются. Ну, а мы отсюда еще три дня будем подниматься в дивное место, где находится базовый лагерь под вершиной Анапурны. Там на высоте свыше четырех километров есть небольшое плато, как по циркулю идеальным кругом обрамленное заснеженными вершинами. Трек необычайно красивый. Впрочем, некоторые путешествия в этом направлении я еще опишу далее, а непосредственно в следующем номере газеты — детальный рассказ о самом популярном направлении — к Эвересту...

(Продолжение — в следующем номере «СВ»)